የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያንና ዓለም አቀፍ ክርስቲያናዊ የአድነት ንቅናቄ

መግቢያ

የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያንና ዓለም አቀፍ ክርስቲያናዊ የአንድነት ንቅናቄ በሚል ርእስ ለመጻፍ በምንነሣበት ጊዜ ከቅድመ ክርስትና በፊት ያለውን አንድ ከፍተኛ ነጥብ ከዚህ ላይ መጥቀሱ ተገቢ ነው። በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ከመጽሐፍ ቅዱስ ቀጥሎ ሁለተኛ ክብር የሚሰጠው ክብረ ነገሥት እንደሚነግረው የንግሥተ ሳባ ወደ ቅድስት ሀገር ወደ ኢየሩሳሌም መሄድና ከንጉሥ ሰሎሞን ጋር መገናኘት፣ በልጅዋም በቀዳማዊ ምኒልክ አማካይነት የታቦተ ጽዮን ወደ ኢትዮጵያ መምጣት፣ በክርስትናው ሃይማኖትም በኩል ብሉይ ኪዳንና ሐዲስ ኪዳን አምላክና መርገፍ፣ በምና ወርቅ ሁነው የሚገናኙበት ቤተ ክርስቲያንና ሀገር በሳር ኢትዮጵያ ብቻ በመሆኑ፣ ከቅድመ ክርስትና በፊት ይህን የመሰለ ግንኙነት ነበር ብሎ ታሪክን ከታሪክ ጋር ማገናኘት ተገቢ ነው። እንግዲህ የምንሰጠው ርእስ ከድኅረ ክርስትና በኋላ ያለውን የሚያስተናንቅን ለሁሉ ወደ እርሱ እንመለሳለን።

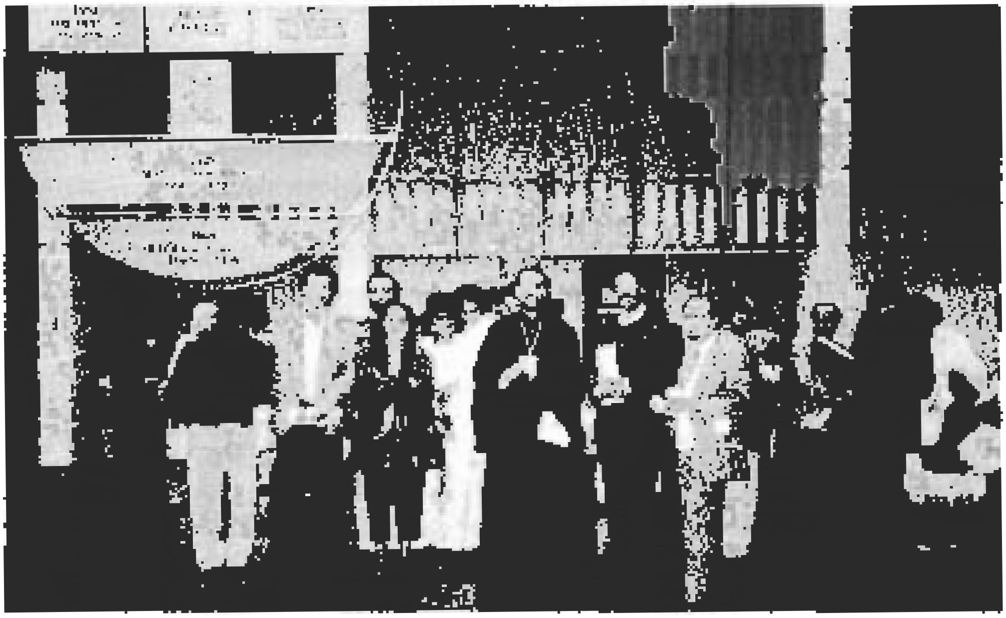

የቤተክርስቲያን ዓለም አቀ ፋዊ ግንኙነት ከዚ ያው ከአንደኛው ክፍለ ዘመን ጀምሮ እስከአሁን ሳያቋርጥ የቆየ ነው ማለት ይቻላል። ሥር ቀና የሆነ ሙን የታሪክ ምስራቅም እንደ ሚከተ ለው ሁና እናገኘዋለን። በ፴፬ ዓ.ም. ሳቶ ወደ ኢየሩሳሌም ለመስለም የሄደው የኢት ዮጵያ ንግ ሥት ግንዘብ ያዥ የነበረው ጃንደረባ የክር ስትና ሃይማኖት ወደ ኢትዮጵያ እንዲገባ አድርጓል። ከዚያም አባ ሰላማ ተብሎ የሚጠራው የቅዱስ ፍሬምናጦስና የዘ ጠኙ ቅዱሳን ወኢትዮ ጵያ መግባት ከሌሎች ክርስቲያኖች ጋር ያለውን ግንኙነት ለማጠናከር መሠረት ጥሏል። በተለይም በ፲፩ኛው ክፍለ ዘመን በንጉሥ ላሊበላ ጊዜ ብዙ የውጭ ተጓዦች ወደ ኢትዮጵያ ገብተው ዓለም አቀፍ ክርስቲያናዊ ግንኙነት እንዲኖር መሠረት አድርገዋል። እንዲሁም በ፲፭ኛውና ፲፮ኛው ክፍላተ ዘመን የሮማ ካቶሊካዊት ቤተ ክርስቲያን የሰብአዊት መነኮሳት እስከ ደብረ ዳሞ ድረስ በመሄድ ክርስቲያናዊ ግንኙነት እንዲኖር ጥረት አድርገው ነበር። በ፲፮ኛው ክፍለ ዘመን በግራኝ መሐመድ ወረራ ጊዜም ዓለም አቀፋዊው የክርስትና ሃይማኖት ግንኙነት እንዲስፋፋ ብዙ ጥረት ተደርጎ ነበር። ይሁን እንጂ የተጀመረው ክርስቲያናዊው ዓለም አቀፍ ግንኙነት በተመጣጣኝ ደረጃ ወይም እጅ ለእጅ ሊያያዝ አልቻለም፤ ኢየሱሳውያን የተባሉ ሚሲዮናውያን የነበረውን መልካም ግንኙነት አበላሹት። እንዲያውም በ፲፯ኛው ክፍለ ዘመን ለ፴ ዓመት የእርስ በእርስ ጦርነት ያለ አግባብ ተካሂዶ ብዙ ሕዝብ አለቀ። መጻሕፍት ተቃጠሉ፣ ገዳማትና አድባራት ተመዘበሩ። ኢየሱሳውያንም ከኢትዮጵያ እንዲባረሩ ተደረገ። እነርሱም ከተባረሩ በኋላ እንዳይመለሱ፣ በግብፅ ተሞክሮ ለሰፈሩ ካፑቺኖውያን፣ የሚባሉ የሮማ ካቶሊካዊት ቤተ ክርስቲያን ሚሲዮናውያን በመግባታቸው የተለየ ለውጥ ሊገኝ አልተቻለም። የውጭ ሚሲዮናውያን በአመጡት የሃይማኖት ልዩነት የተነሣ፣ የጸጋና የተዋሕዶ ክርክር መነሣት የዘመነ መሳፍንት ሥርዓተ መንግሥት አጸከም፣ የእርስ በእርስ ሽኩቻ የሚባለበት ዘመን መጠናከርን እንዲፈጠር አደረገ፤ ሊሆን እንደሚገባው የሆነና የሰለጠ ክፍፍል ማለት ነው። ሁሉም በየፊናው ራስ ወዳድ በመሆኑ ማዕከላዊው አስተዳደር ተገርሶ ወደቀ። የራሷ የሆነ ርእሰ ቤተ ክርስቲያን የሌላት ቤተ ክርስቲያንም መሪዎቿ እንደሌለው መርከብ ከወዲያ ወዲህ ተቀዘፈች፤ ሆኖም በአጼ ዮሐንስ ዘመነ መንግሥት በ፲፰፻፸፩ ዓ. ም. በግንቦት ወር በቦሩ ሜዳ በተደረገው ጉባኤ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን አንድነት እንደገና ተመለሰ።

ከዚያ የሮማ ካቶሊካዊት ቤተ ክርስቲያን ሚሲዮናውያን ለዓለም አቀፋዊው ግንኙነት ለአለማጠናከር ምክንያት እንደሆኑ ተገልጿል። በእነርሱም እንጻር የሰሜን ኢፍሪካን፣ የምዕራብ አውሮፓና የሰሜን የአሜሪካ ፕሮቴስታንቶች ሚሲዮናውያንም በአፍሪካ ክፍለ ዓለም ያሉቸውን የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያንን በማጠናከር ፈንታ በተሐድሶ ስም ዓለም አቀፋዊው ክርስቲያናዊ ግንኙነት ሊጠናከር አልቻለም። ስማቸው እንደሚያመለክተው በመለያየት ላይ መለያየትን፣ በተቃውሞ ላይ ተቃውሞን እየፈጠሩ ከእናት ቤተ ክርስቲያናትን ጋር በአለመግባባታቸው አለመተማመን፣ የንብረት መቀያየርና የእርስ በእርስ ጥላቻ ሥር እየሰደደ እንዲኖሩ ሁኗል። የዓለም አብያተ ክርስቲያናት ማኅበር ከተመሠረተ በኋላ ያለውን ታሪካዊ ሂደት እንደሚከተለው መመልከት ይቻላል።

ዓለም አቀፍ ክርስቲያናዊ ንቅናቄ

በጀርመንኛ ቋንቋ Oekumene- ኢኩሜኒ አዩተኒዝም የሚባለውና በእንግሊዝኛው የምንጠቀምበት ቃል በግሪክኛው Oikos- ኦይኮስ የሚለው ነው። ትርጓሜውም በአጠቃላይ ሰው የሚኖርበት የምድር ዙሪያ፣ ከአንዱ ጫፍ እስከ ሌላኛው፣ ከአድማስ እስከ አድማስ እንደማለት ሲሆን በመላው ዓለም ለማለት ነው። ከዚህም ላይ በማከል ያህል በሉቃስ ወንጌል በምዕራፍ ፪ በቁጥር ፩ ላይ ያለውን ስንመለከት „*በዚያም ወራት ዓለሙ ሁሉ እንዲጻፍ ከአውግስጦስ ቄሣር ትእዛዝ ወጣች።*" ይላል። ይህም የተነገረው የሮማ መንግሥት ኢየሱስ ክርስቶስ በተወለደበት ጊዜ ነው። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ወደ ሰማይ ከማረጉ በፊት ሲናገር መጨረሻ የተናገረው ቃል „*እነሆም እኔ እስከ ዓለም ፍጻሜ ድረስ ሁልጊዜ ከእናንተ ጋር ነኝ*" የሚለው ነው፡ ማቴ.፳፰፥ ፳። በሐዋርያት ሥራ ደግሞ „*እስከ ምድር ዳርም ድረስ ምስክሮቼ ትሆናላችሁ*" ይላል። (፩፥፰) „*እስከ ዓለም ፍጻሜ ድረስ*" እና „*እስከ ምድር ዳርም ድረስ*" የሚለው ተመሳሳይ ስለ ሆነ ማብራሪያ አያስፈልገው አይመስለኝም። በመጨረሻም ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ለፍርድ ዳግመኛ ከመምጣቱ በፊት ስለሚታየው ምልክት ሲናገር „*ለአሕዛብ ሁሉ ምስክር እንዲሆን ይህ የመንግሥት ወንጌል በዓለም ሁሉ ይሰበካል*" ብሏል፡ ማቴ.፳፬፥፲፬። እስከዛሬ የተመለከትነው በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ያለውን፣ በዓለም ላይና በምድር ዙሪያ የተፈጸመውንና ወደፊትም የሚፈጸመውን ነበር።

የክርስትና ሃይማኖት በኢየሱስ ክርስቶስ ትምህርትና ወደ ሐዋርያት፣ ከሐዋርያት ወደ ሰባት አርድእት፣ ከሰባ አርድእት ወደ ቤተ ክርስቲያን አባቶች ተላለፈ። በዘመናት መካከል ደግሞ ከአንዱ እስከ ሌላው ከመንግሥት እስከ መንግሥት ተዳረሰ። በቤተ ክርስቲያን ታሪክ እንደተመዘገበው በሦስቱ ከፍተኛ ጉባኤዎች አምስት መንበረ ፓትርያርክ ተመሠረቱ፤ ለአምስቱ ሙሉ ሥልጣንም ዓለም አቀፍ ክርስቲያናዊ ጉባኤን በማካሄድ፣ ሲኖዶሳዊ ውሳኔን በማሳለፍ የቤተ ክርስቲያን ኅብረት እጅግ የጠነከረ ነበር። በ፬፻፶፩ (451) ዓ. ም. ላይ ግን ቤተ ክርስቲያን ለሁለት ተከፈለች። የኬልቄዶን ጉባኤ በመባል የሚታወቀው ነው። ሮምና ቁስጥንጥንያ በአንድ ወገን ሲሰለፉ፣ እስክንድርያ፣ አንጾኪያና ኢየሩሳሌም ደግሞ አንድ ማኅበር ፈጠሩ። የኢየሩሳሌሙ መንበረ ሊቀ ጳጳሳት ግን ሚዛን ወደ ኬልቄዶን ጠጋ ሲል ኖረ። ከሁለት ወደ ሶስት መለያየቱ እየሰፋ ሲሄድ የቁስጥንጥንያው ፓትርያርክ የዓለም ፓትርያርክ እኔ ነኝ ብሎ ተነሣ። የሮሙም ፓፓ አያንገራግር እስከ ፲፩ኛው ክፍለ ዘመን አንድ ማኅበር ፈጥረው ኖሩ። በ፲፻፶፬ (1054) ዓ. ም. ግን እርስ በእርስ ተወጋግዘው ተለያዩ። ከዚህ ወዲ ጊዜ የእምነትና የቱርኮች ኃይል እያየለ ሲሄድ ታላቁ የቢዛንታይን መንግሥት ተደመሰሰ። በመጨረሻም መናገሻ ከተማው ቁስጥንጥንያ (ኢስታንቡል) በቱርኮች እጅ ወደቀ። በአሁኑ ጊዜ በኢስታንቡል ጥ ጳጳሳቱ እስከ ዛሬ ድረስ የሚገኘው የግሪክ ኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን እምነት ተከታዮች ይገኛሉ፤ አሁንም ፓትርያርካቸው የዓለም ፓትርያርክ የሚለውን የመጠሪያውን የመዓርግ ስም እንደያዘ ይገኛል። ከዚህ ላይ ወደ ቁስጥንጥንያው መንበረ ፓትርያርክ ታሪክ ውስጥ የገባው የተመለከተው ርእስ ዓለም አቀፍ ክርስቲያናዊ ንቅናቄ የሚል ስለሆነ የቁስጥንጥንያው መንበረ ፓትርያርክም „የዓለም ፓትርያርክ" የሚለውን መጠሪያ ያወጣው ዓለም አቀፋዊነቱን ለማረጋገጥ እንደሆነ ለማስገንዘብ ነው።

የፕሮቴስታንት ሃይማኖት መሥራቾች የሆኑት ማርቲን ሉተርና የሕንስ ካልቪን ከመነሣታቸው በፊት የሮማ ካቶሊካዊት ቤተ ክርስቲያን በአውሮፓ ክርስቲያኖች ዘንድ ከፍተኛ ሚና ተጫውታለች። በአርግጥም መሪነት ነበር ቅድስት ሀገር ኢየሩሳሌምን ከአረማውያን ነጻ ለማውጣት የመስቀል ጦርነት የተካሄደው። በዚህም ጊዜ ሌሎች አብያተ ክርስቲያናትን በቀጥተኛ ሥር ለማድረግ ብዙ ሙከራ ተደርጓል። ሆኖም ውጤት አልተገኘበትም። እንዲያውም የበለጠ አለመተማመን ሥር እየሰደደ፣ ጥላቻ እየሰፋ ሄደ። ይሁን እንጅ በ፲፬፻፴፱ (1439) ዓ. ም. የምሥራቅና የምዕራብ አብያተ ክርስቲያናት አባቶች የተካፈሉበት ዓለም አቀፍ ስብሰባ በፍሎረንስ ከተማ ተካሄደ። ዓላማውም የተከፋፈሉትን አብያተ ክርስቲያናት መልሶ ለማዋሐድ ነበር። በዚህም ታላቅ ዓለም አቀፍ ስብሰባ ላይ በአጼ ዘርአ ያዕቆብ ተወክለው በኢየሩሳሌም የኢትዮጵያ ገዳማት አስተዳዳሪ አባ ኒቆዲሞስ የተባሉ ቆሞስ ከአንድ ዲያቆን ጋር ተገኝተዋል። የተጠበቀው የአብያተ ክርስቲያናት አንድነት ግን አልተገኘም። የፍሎረንሱ ስብሰባ ከተካሄደ ከ፹ ዓመት በኋላ በምዕራብና በሰሜን አውሮፓ ብቸኛ የበላይ የነበረችው የሮማ ካቶሊካዊት ቤተ ክርስቲያን በፕሮቴስታንቶች ኃይል ተናጋች። ሆኖም ግን የፕሮቴስታንት ሃይማኖት መሥራች የሆነው ማርቲን ሉተር „*ማንኛውም ክርስቲያን መጽሐፍ ቅዱስን አንብቦ መተርጎም ይችላል*" የሚል መመሪያ በመስጠቱ ከእርሱ በኋላ የተነሡ ተከታዮቹ ሁሉ ከመጽሐፍ ቅዱስ አንዳንድ ዓረፍተ ነገር እየመዘዙ እንደ ግንዛቤያቸውን እርስ በእርስ ተለያዩ። በአሁኑ ጊዜ በሺህ የሚቆጠሩ የሃይማኖት ልዩነት ያላቸው የፕሮቴስታንት አብያተ ክርስቲያናት ይገኛሉ። አብዛኞቹ በሰሜን አሜሪካ ሀገሮች ዘንድ ስለሚገኙ የበረከቱ ተቋማት ሆነዋል። ከዚህም በመነሣት የብሉይን በብሉይና በመሲሑ ቢሕትን በመሸከሙ በሚገባ በኢይሮፓትን በማቅረብ ያልደረሰበት ቦታ የለም። ሚሲዮናውያን በቅኝ ገዥዎች አማካይነት በእስያ፣ በአፍሪካ፣ በላቲን አሜሪካ በውቅያኖስ ደሴቶች ባሉ ሀገሮች ላይ በማስተማራቸው አዳዲስ አብያተ ክርስቲያናት ተቋቁመዋል። ወንጌልን ማዳረሳቸው መልካም ሥራ ቢሆንም እርስ በእርሳቸው በፉክክር የሚያደርጉ ሁኔታ አስተገኘም። እንዲያውም መንጋ መንጠቅ ጀመሩ። ይሁን እንጂ ውሎ አድሮ ተሻሽሎ በ፲፱ኛው ክፍለ ዘመን ኅብረትን የሚያሳዩ ድርጅቶች ለመቋቋም ቻሉ። እንቅስቃሴውን ከዚህ ላይ መመልከት ይቻላል። የዓለም ክርስቲያኖች ተማሪዎች፣ የዓለም ክርስቲያናውያን ወጣቶች፣ የዓለም ክርስቲያናውያት ሴቶች፣ የዓለም ሚሲዮኖች፣ የዓለም ወንጌላውያን፣ የዓለም ክርስቲያኖች ተማሪዎች ወዘተ የሚባሉ ናቸው። አሁን መቀመጫውን ጄኔቭ ላይ ያደረገው የዓለም አብያተ ክርስቲያናት ማኅበር ከመመሥረቱ በፊት በ፳ኛው ክፍለ ዘመን መጀመሪያ ላይ ክርስቲያናዊ የሆነ ዓለም አቀፍ ስብሰባ ተካሄደ። „*ዓለም አቀፍ ክርስቲያናዊ ንቅናቄ*" ም ተብሎ ተጠራ። ዋና መሪ ሐሳቡም „*ዓለም ለክርስቶስ ለእኛ ትውልድ በክርስቶስ*" የሚል ነበር። ዓለም አቀፍ የሆነውን ክርስቲያናዊ ንቅናቄ ለመጀመር ጽንሰ ሐሳቡ የፈለቀው ስለ ዓለም ድኅነት ሲል የተወለደውንና የተሰቀለውን ብሎም በሞት አሸንፎ የተነሣው ኢየሱስ ክርስቶስ በጸሎቱ ለመግለጽ ነው። ለዓለም አቀፍ ክርስቲያናዊ ንቅናቄ መሠረት ሁኖ የሚጠቀሰው በዮሐንስ ወንጌል በምዕራፍ ፲፯ በቁጥር ፳፩-፳፪ ያለው „*በእርሱ የሚያምኑ ሁሉ የዘላለም ሕይወት እንዲኖራቸው አንድ እንዲሆኑ አንተ እንዳለኸኝ በእኔ እኔም በአንተ ድረስ ዓለሙ እንዲሆኑ ወደ አንተ ዓለም በእኛ እንዲሆኑ ነው እንጂ፤ በዓለም እንዲሰበሰቡ እንዲሆኑ ወደ ዓለም ለማመን ሲሉ፤ በእርሱ በሚያምኑ አንዲሆኑ በምድር ግን በአንዱ በአንዱ ለዘላለም ልጅ በአብ ለዘላለም አንድ ትልቅ ሆኑ*" የሚለው መለኮታዊ ቃል ነው። ይህም ንቅ ምንባብ „*ትንሹ ወንጌል*" በመባል ይታወቃል።

በአውሮፓ የአንደኛው የዓለም ጦርነት እንዳበቃ የማኅበሰቡዎችንና የሊቃውንትን አምሳስ በሰላት ምሥራቅ አውሮፓን አጥቅተው። የምዕራባውያም ሥርዓት ከምሥራቅ አውሮፓ አልፎ ወደ ሌላው ክፍለ ዓለም ተዛመተ። በክርስቲያኖች ዘንድ ዓለም አቀፍ ኅብረት መፍጠሩ አስፈላጊ ሁኖ ተገኘ። እንደመመሪያም ሁነው ከተቋቋሙት ኅብረት አናቅጽ ውስጥ የሚከተሉት ይገኙበታል። ፩ኛ አንድነት፣ ፪ኛ ምስክርነት፣ ፫ኛ አገልግሎት የሚሉ ናቸው።

በተጨማሪም ለብዙ መቶ ዓመታት ወደተውት ወደ ሕብረት ሃይማኖት ቀናና ተመልሰው „ ክህነት በላይ (ኮሚኒኬሽን) ሲወገዝ ለዋርዶናት በዓፀብርት በሰንፈና ቅድስት ቤተ ክርስቲያን እናምናለን። " በሚለት አቋማቸውን ለማስተካከል ፈለጉ፤ በ፲፱፻፲፯ (እ.አ.አ. 1925) ዓ. ም. ላይ በስቶክሆልም ከተማ በተደረገው የዓለም ሚስዮኖች ስብሰባ ላይ „ አንድነት " በሚለው መርሕ ግብር ለመስማማት ባይቻልም „ ምስክርነትና አገልግሎት „ በተባለው ላይ ግን መስማማት ተችሏል። በዚህም ስብሰባ „ በክርስቶስ ኃይል ለመታረቅ ችለናል!" ሲሉ መግለጫ አወጡ።

የዓለም አብያተ ክርስቲያናት ማኅበር

የዓለም አብያተ ክርስቲያናት ማኅበር ከመቋቋሙ በፊት የዓለም አቀፍ ሚሲዮን ምክር ቤት፣ የእምነትና የሥርዓት ንቅናቄ የሚባሉ ድርጅቶች ነበሩ። እነዚህም ድርጅቶች ወደ ዓለም አብያተ ክርስቲያናት ማኅበርነት እንዲለወጡ ተከታታይ ስብሰባዎች ተካሄዱ። የአንደኛው ዓለም ጦርነት በ፲፱፻፲፩ (እ.አ.አ. 1918) ዓ. ም. በመካከሉ ብዙም ለመሥራት አልተቻለም። ቀጥሎም በሁለተኛው ዓለም ጦርነት በ፲፱፻፴፫ (እ.አ.አ. 1941) ዓ. ም. በመካከል እንደገናውን ተቋረጠ። የዓለም አብያተ ክርስቲያናት ማኅበር እንዲቋቋም ግንባር ቀደም የሆኑት ሕዝቦችና ሀገሮች በጦርነት ውስጥ ተማግደዋል። ሆኖም ጦርነቱ ከአበቃ በኋላ በ፲፱፻፵ (እ.አ.አ. 1948) ዓ. ም በአምስተርዳም ከተማ ተቋቋመ። የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን በዚያን ጊዜ የሐረር ሊቀ ጳጳስ ብፁዕ አቡነ ጴጥሮስ በኋላም የኢትዮጵያ ፓትርያርክ በነበሩት በብፁዕ ወቅዱስ አቡነ ቴዎፍሎስ አማካይነት መሥራች አባል ለመሆን በቃች። እንዲሁም የግብጽ፣ የሶርያ፣ የህንድና የግብጽ ኦርቶዶክስ አብያተ ክርስቲያናት መሥራች አባል ሆነዋል። የሩስያና የሌሎችም የምሥራቅ አውሮፓ ኦርቶዶክስ አብያተ ክርስቲያናት ግን በነበረው የፖለቲካ ተጽእኖ መልእክተኞቻቸውን ለመላክ አልቻሉም። የሮማ ካቶሊካዊት ቤተ ክርስቲያን ካህናትና ሊቃውንት በጉባኤው ላይ ለመገኘት ፈቃደኞች ነበሩ። ነገር ግን ፓፓው ቦታ ስላልሰጣቸው በጉባኤው ላይ ሳይገኙ ቀሩ።

የጉባኤው ዋና መሪ ሀሳብ „ የሰው ልጅ ሕገ ወጥነትና የእግዚአብሔር ዕቅድ " የሚል ነበር። ከዚህም ሌላ „ በአንድ ላይ ተሰብሰበን ለመኖር እንሻለን " የሚል ውሳኔ ተላልፏል። በዚህ ጉባኤ ላይ አያሌ አስተያየቶች ተሰንዝረዋል። ጦርነት የሚያስከትለው አሰቃቂ ክስተት በመሆኑ „ ለእግዚአብሔር ፈቃድ ውጭ ነው" በሚል ተወግዟል። „ ምእመናን ቤተ ክርስቲያን አባል ስለሆኑ ተገቢ ቦታ ሊሰጣቸው ይገባል" የሚልም ይገኝበታል። በተለይም አርብ በአርብ ለመረዳዳት የሚያስችል መመሪያ ተሰጥቷል። አጠቃላይ ጉባኤው በየ ፯ ዓመቱ እንዲደረግ ተወስኗል። በዚህ ጉባኤ ላይ ከ፻፵፯ አብያተ ክርስቲያናት የተላኩ ፫፻፶፩ መልእክተኞች ተካፋዮች ሆነዋል።

የዓለም አብያተ ክርስቲያናት ማኅበር አባል ለመሆን እነዚህን ፫ መመሪያዎች አምኖ መቀበል ግዴታ ነው። ፩ኛ <u>በቅድስት ሥላሴ በአብ፣ በወልድ፣ በመንፈስ ቅዱስ ስም በአንድ አምላክ ማመን</u>፣ <u>፪ኛ ኢየሱስ ክርስቶስን የእግዚአብሔር ልጅና የዓለም አዳኝ አድርጎ ማመን</u>፣ ፫ኛ <u>ቅዱሳት መጻሕፍትን ለምእመናኖት መጻሕፍት አድርጎ መቀበል</u> የሚሉ ናቸው። በዚህ በአምስተርዳሙ ጉባኤ የማኅበሩ የመተዳደሪያ ደንብ እንዲጸድቅ ተደርጓል። መቀመጫውም ጄኔቭ ላይ እንዲሆን ተወስኗል። የዓለም አብያተ ክርስቲያናት ማኅበር ሁለት ሕጋውያን አካላት አሉት። ፩ኛው በየ፯ ዓመቱ የሚደረገው አጠቃላይ ጉባኤ ሲሆን ፪ኛው ደግሞ በአጠቃላይ ጉባኤው የሚመረጠው ማዕከላዊ ኮሚቴ ነው። የማኅበሩ ምክር ቤት በ፰ ፕሬዚዳንቶችና በአንድ ጠቅላይ ጸሐፊ የሚመራ ሲሆን በውስጡም የተለያዩ መምሪያዎች አሉት።

፪ኛው የዓለም አብያተ ክርስቲያናት ማኅበር ጉባኤ በ፲፱፻፵፯ (እ.አ.አ.1954) ዓ. ም. በሰሜን አሜሪካ ኢቫንስተን በተባለ ከተማ ተካሄደ። በዚህም ጉባኤ ከ፻፷፩ አብያተ ክርስቲያናት የተላኩ ፭፻፪ መልእክተኞች ተካፋዮች ሆነዋል። የጉባኤው መሪ ሀሳብ „ ኢየሱስ ክርስቶስ የዓለም ተስፋ ነው " የሚል ነበር። እንደዚሁ ያለው መሪ ሀሳብ በተለይና በዓለም አቀፍ ስብሰባዎች ዘንድ የተለመደ መፈክር በመሆኑ ወደፊትም በየጉባኤው የተለያዩ መሪ ሀሳቦችን እንመለከታለን። አሁንም በዚህ በ፪ኛው የዓለም አብያተ ክርስቲያናት ማኅበር ጉባኤ የሮም ካቶሊካዊት ቤተ ክርስቲያን መልእክተኞቿን አላከችም። ሆኖም በ፲፱፻፶፪ (እ.አ.አ.1960) ዓ. ም. በስዊትዘርላንድ ሴንት አንድርያስ በተባለ ከተማ በተደረገው የዓለም፣ አብያተ ክርስቲያናት ማኅበር ኃላፊ ክፍል በሆነው የእምነትና የሥርዓት ስብሰባ ላይ መልእክተኞቿን ልካለች።

፫ኛው የዓለም አብያተ ክርስቲያናት ማኅበር ጉባኤ በ፲፱፻፶፬ (እ.አ.አ.1961) ዓ. ም. በኒውዴልሂ ተካሄደ። በዚህም ጊዜ የምሥራቅ አውሮፓ ኦርቶዶክስ አብያተ ክርስቲያናት አባላት ሆነዋል። ከ፻፺፯ አብያተ ክርስቲያናት የተላኩ ፭፻፸፯ (577) መልእክተኞች በጉባኤው ተካፋዮች ሆነዋል። የሮም ካቶሊካዊት ቤተ ክርስቲያንም ለመጀመሪያ ጊዜ ፭ መልእክተኞችን ልካለች። የጉባኤው መሪ ሀሳብ „ ኢየሱስ ክርስቶስ የዓለም ብርሃን ነው።" የሚል ነበር።

፬ኛው የዓለም አብያተ ክርስቲያናት ማኅበር ጉባኤ በ፲፱፻፷ (እ.አ.አ.1968) ዓ. ም. ኡፕሳላ ውስጥ ተካሄደ። በጉባኤው ከ፪፻፴፭ አብያተ ክርስቲያናት የተላኩ ፯፻፬ (704) መልእክተኞች ተገኝተዋል። አባል ካልሆኑትም ከሮማ ካቶሊካዊት ቤተ ክርስቲያንም የተላኩ ፲፬ መልእክተኞች ተካፋዮች ሆነዋል። የጉባኤው መሪ ሀሳብ „ እነሆ ሁሉንም አዲስ አደርጋለሁ።" የሚል ነበር። በዋና ተናጋሪነት ተጋብዘው የነበሩት የሰው ልጅ መብት ተከራካሪው፣ ጥቁር አሜሪካዊው ቄስ ማርቲን ሉተር ኪንግ ነበሩ። ነገር ግን በዚያው ዓ. ም. በዘረኞች ስለተገደሉ በጉባኤው አልተገኙም። ከብዙዎች ተናጋሪዎች መካከል አንዱ የዛምብያ መሪ የነበሩት ኬነት ካውንዳ ነበሩ። እርሳቸውም „ የበለጸጉትና የደሀዎቹ ሀገሮች " በሚል ርእስ ንግግር አድርገዋል።

፭ኛው የዓለም አብያተ ክርስቲያናት ማኅበር ጉባኤ በ፲፱፻፷፰ (እ.አ.አ.1976) ዓ. ም. በኬንያ ዋና ከተማ ናይሮቢ ውስጥ ተደረገ። በጉባኤው ከ፪፻፹፭ አብያተ ክርስቲያናት የተወከሉ ፯፻ (700) መልእክተኞች ተገኝተዋል። በዚህ ጉባኤ የተካሄደውን ሥርዓት ቅዳሴና ማኅሌት የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን መርታለች። በዚያን ጊዜ የኢትዮጵያ ፓትርያርክ የነበሩት ብፁዕ ወቅዱስ አቡነ ቴዎፍሎስ ለጉባኤው የመልካም ምኞት መግለጫ ልከዋል። የጉባኤው ዋና መሪ ሀሳብ „ ኢየሱስ ክርስቶስ ነጻ ያወጣናል፤ አንድም ያደርገናል። " የሚል ነበር። አንዳንድ የአፍሪካ ሀገሮች ገና ነጻ አልወጡም ነበርና ነው።

፮ኛው የዓለም አብያተ ክርስቲያናት ማኅበር ጉባኤ በ፲፱፻፸፭ (እ.አ.አ.1983) ዓ. ም. በካናዳ ቫንኩቨር ውስጥ ተደረገ። የማኅበሩ አባል ከሆኑ አብያተ ክርስቲያናት የተላኩ ፰፻፵፯ (847) መልእክተኞች ተካፋዮች ሆነዋል። ሌሎችም የጉባኤው ታዛቢዎች ተገኝተዋል። በዚህም

ጉባኤ ላይ የደቡብ አፍሪካው ሊቀ ጳጳስ የኖቤል ተሸላሚው አቡነ ዴዝሞንድ ቱቱ „ እግዚአብሔር ከእኛ ጋር ከሆነ ማን ያሸንፈናል " በሚል ርእስ ንግግር አድርገዋል፡ የጉባኤው መሪ ሀሳብ „ ኢየሱስ ክርስቶስ የዓለም ሕይወት ነው፡" የሚል ነበር።

ሰባተኛው የዓለም አብያተ ክርስቲያናት ማኅበር ጉባኤ በ፲፱፻፹፫ (እ.ኤ.አ.1991) ዓ. ም. በየካቲት ወር በአውስትራሊያ ተደረገ። ከ፫፻፲፯ አብያተ ክርስቲያናት የተላኩ ፰፻፶፪ (852) መልእክተኞች በጉባኤው ተካፍለዋል። ከካቶሊክ ቤተ ክርስቲያንም ጭምር መልእክተኞች ተገኝተዋል፡ የጉባኤው መሪ ሀሳብ „ መንፈስ ቅዱስ ና፣ ፍጥረታትን ሁሉ አድስ፡" የሚል ነበር። እስካሁን ከአንድ እስከ ስድስት በነበረው ጉባኤ ቀድሞ መሪ ሀሳብ ለኢየሱስ ክርስቶስ ብቻ እንደነበር ልብ ብሎ ይመለከቷል።

ስምንተኛው የዓለም አብያተ ክርስቲያናት ማኅበር ጉባኤ በ፲፱፻፺፩ (እ.ኤ.አ.1998) ዓ. ም. በታኅሣሥ ወር በሐረሬ ከተማ ተካሄደ። ይህ ጉባኤ ከሌሎቹ ጉባኤዎች ሁሉ ለየት ያለ ነበር፡ ይህ አንጋፋ የዓለም አብያተ ክርስቲያናት ማኅበር የተመሠረተበትን የ፶ኛ ዓመት ኢዮቤልዩ ከብሮ በዓሉን ያከበረው በዚምባብዌ ዋና ከተማ በሐረሬ ነበር፡ በዚህ ጉባኤ ላይ ከ፫፻፴፱ አባላት አብያተ ክርስቲያናት የተወከሉ አንድ ሺህ መልእክተኞች ተካፋዮች ሆነዋል። በአጠቃላይ ከተመልካቾች፣ ከክብር እንግዶችና ከጋዜጠኞች ጋር ከ፬ ሺህ ሕዝብ በላይ በጉባኤው ተገኝቷል። የጉባኤው ዋና መሪ ሀሳብም „ ወደ እግዚአብሔር ተመለሱ በተስፋውም ደስተኞች ሁኑ። " የሚል ነበር።

ከ፲፱፻፵- ፲፱፻፺ (1948-1998) በተደረጉት የዓለም አብያተ ክርስቲያናት ማኅበር ጉባኤዎች ላይ ተሳትፈው የሚያውቁት፣ ለብዙ ዓመታት የማኅበሩ ዋ/ጸሐፊ ዋና ጸሐፊ የነበሩት፣ የጃማይካው ተወላጅ ፊሊፕ ፖተር በጉባኤው ላይ ተገኝተው ለ፶ ዓመታት የተካሄደውን የግብረ ገብነት ትግል በማወሳት ከፍተኛ አድናቆት የሚቸረው ንግግር አድርገዋል፤ ሌላው የክብር እንግዳ የደቡብ አፍሪካ ፕሬዚደንት የነበሩት ኔልሰን ማንዴላ ነበሩ። በንግግራቸውም የዓለም አብያተ ክርስቲያናት ማኅበር በደቡብ አፍሪካ የነበረው የዘር መድልዎ ተገርሶ እንዲወድቅ ድርሻ ላደረገው እርዳታ ከልብ አመስግነዋል። በተለይም በአጠቃላዩ ጉባኤ ፊት ቀርበው ሲናገሩ „ የነፃነት ታጋዮቻችን ባይረዱን ኖሮ፣ እኔ ዛሬ ከፊታችሁ ባልቆምኩም ነበር፤ " ብለዋል። ሌላው እንግዳ የዚምባብዌ ፕሬዚደንት ሮበርት ሙጋቤ ነበሩ። እርሳቸውም የምዕራብ አገሮች ኅብረተ ሰብ ለሰዶማውያንና ለሰዶማውያት ያለው አስተያየት በጣም ደግፎአል፤ የተሳሳተ ሁኖ በስለገኙት ከልብ አመስግነውታል፡ በጉባኤው የመነጋገሪያ መርሐ ግብር ተይዞለት ለውይይት እንዲቀርብ የምዕራብ ሀገሮች አብያተ ክርስቲያናት ተገማምተው ነበር። ነገር ግን የአፍሪካውያን ሀገር ፕሬዚደንት በለተቃወሙት ከውይይት መድረኩ እንዲሰረዝ ሆኗል። ፕሬዚደንት ሮበርት ሙጋቤ „ ግብረ ሰዶም የአፍሪካውያን ችግር አይደለም፤ ለአፍሪካውም አስነዋሪ ድርጊት ነው። " በማለት መናገራቸው ይታወቃል። ከዚህም የተነሣ የሀገሪቱ ወንጌላዊት ቤተ ክርስቲያን መልእክተኞች „ ለሰዶማውያን መብት " ተሟጋች በማለትና የተቃውሞ ድምፅ በማሰማት፤ በጃንጥላ አጠቃላይ ጉባኤ ላይ ሰልፍ ቀርተዋል፤ ከበሮን ለማሰማት ከጀርመን የመጡ ሰዶማውያንና ሰዶማውያት ደግሞ የተቃውሞ ሰልፍ አካሂደዋል፤ የአፍሪካ ሀገሮች ግን ለፕሬዚደንት ሮበርት ሙጋቤ ያላቸውን አክብሮት ገልጸዋል። „ ታላቅ ለአፍሪካዊ መሪ " በማለት አመስግነዋቸዋል።

ዘጠነኛው የዓለም አብያተ ክርስቲያናት ማኅበር ጉባኤ ለ፲፬ ቀናት በሐረሬ ከተማ ሲካሄድ አጠቃላይ ሰብሳቢ እንዲሆኑ የተመረጡትን ቃለ መልእክት በመግለጫው አሰሙተዋል፤ „ አሁኑንም ተገኝተው በአረሬው ሐሳብ የተሰጠውን ንግግር ተቀብለናል። ሆኖም ሁሉም ለአንድነታችንና ለምናዘጋጃቸው ከሚሰጡን ይልቅ እንደ የሚያደርገን ይሆናል። በእኛ ልብ ሠርቶ የሚኖረው በብርሃንና ሃይማኖት መሠረታችን ላይ በኢየሱስ ክርስቶስ ለዚች ኑሮ፣ ፍቅርና ትንሣኤ የተገኘው ዘለዓለማዊ ሕይወት ነው። ስለዚህም ክርስቲያኖች አንድ መሆናችን መጠን የሁላችን ልብና ወደ እግዚአብሔር እንድንመለስ ያደርገናል፤ ስለዚህም በተስፋ ደስተኞች እንሆናለን፤ ወደ እግዚአብሔር ተመልሰን ፊት ለፊት የምንተያይ ከሆነ ያን ጊዜ የምናየው የራሳችንን ፊት ይሆናል። " የሚል ነበር።

ይህን ከመሳሰሉም ጊዜ በተለየ መልክ የተካሄደውን ጉባኤ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ለማስተናገድ ጠይቃ ነበር። ነገር ግን ለዚህ ሕዝብ በአንድ ጊዜ ለማስተናገድ በቂ ቦታ ስለሌለ፤ ሐረሬም ከአዲስ አበባ የተሻለች ሁና በመገኘቷ፤ ይህን ከፍተኛ ዕድል ለማግኘት ችላለች። በተጨማሪ አዲ ጉባኤ ለማለት በመላ መንግሥት በአዲስ አበባ ፩ ዓለም አቀፍ የቤተ ክርስቲያን ጉባኤዎች ተካሂደዋል። በ፲፱፻፶፯ (እ.ኤ.አ 1965) ዓ. ም. ፭ቱ የምሥራቅ ኦርቶዶክስ አብያተ ክርስቲያናት ፓትርያርኮች በታሪክ ለመጀመሪያ ጊዜ በአንድነት ተገናኝተው በሀገረ መስከት፣ በቀኖናዊ እንዲሁም በዓለም አቀፍ ጉዳዮች ላይ ተነጋግረዋል፤ ውሳኔም አስተላልፈዋል፤ በ፲፱፻፷፫ (እ.ኤ.አ. 1971) ዓ. ም. የዓለም አብያተ ክርስቲያናት ማኅበር ማዕከላዊ ኮሚቴ ፤ በ፲፱፻፷፬ (እ.ኤ.አ.1972) ዓ. ም. የዓለም መጽሐፍ ቅዱስና የዓለም ወጣቶች ማኅበራት ስብሰባዎች ተካሂደዋል።

ማጠቃለያ

ለዓለም ክርስቲያኖች ከሚሰጡዋት ይልቅ የሚያቀርቡትን እንደሚያዘወ የታወቀ ነው፡ ከዚህም በመነሣት ነው፤ በየዘመናት መካከል የእርቅን፣ የሰላምና የኅብረት መንፈስ እንዲፈጠር ጥረት ሲደረግ የኖረው፡ የዓለም አብያተ ክርስቲያናት ማኅበር ም/ቤት ዓላማ መመሪያ ሁኖ የቀረበው፣ የሐዋርያና የሐዋርያ ሐዋርያ የሆነው ቅዱስ ጳውሎስ ለኤፌሶን ሰዎች በላከው መልእክቱ በምዕራፍ ፬ ከቁጥር ፬-፮ እንዲህ ሲል የተናገረው ነው፡ „በመጠሩበታችሁ በአንድ ተስፋ እንደተጠራችሁ፣ አንድ አካልና አንድ መንፈስ አለ፡ አንድ ጌታ፤ አንድ ሃይማኖት፣ አንዲት ጥምቀት፤ ከሁሉ በላይ የሚሆን፤ በሁሉም የሚሠራ፤ በሁሉም የሚኖር አንድ አምላክ የሁሉም አባት አለ። " አንድ ተስፋ፣ አንድ መንፈስ፣ አንድ አካል፣ አንድ ጌታ፣ አንድ ሃይማኖት፣ አንዲት ጥምቀት፣ የሁሉም አባት የሆነ አንድ አምላክ አለ፣ በማለት ሐዋርያው ከአስተማረ፣ የክርስትና ምርጥ ሰምና የቤተ ክርስቲያን ብርሃን በመሆን የዓለም ክርስቲያኖች ምንጊዜም መመሪያ አድርገው ሊቀበሉት ይገባል፡ ሌላ ክርስቶስ፣ ሌላ ጥምቀት፣ ሌላ ሃይማኖት፣ ልዩ መንግሥት በማየት ያለ አስተማሩ የሌሎች አብያተ ክርስቲያናትን ምእመናን መቀበል ግን፣ በዓለም አብያተ ክርስቲያናት ማኅበር ሊወገዝ ይገባዋል። የዚህ ታላቅ ድርጅት አባል የሆኑ አብያተ ክርስቲያናትና ያልሆኑ ሁሉ ለዓለም ድኅነት ሲሉ የተወለደውን፣ በምድር ላይ የተመላለሰውን፣ የተሰቀለውንና የሞተውን፣ የተቀበረውንና በሲኦል አድራጊነት የተነሣውን፣ በመጨረሻውም ቀን በሚመጣ መንግሥት ለመፍረድ የሚመጣውን ኢየሱስ ክርስቶስን በሰላምና በፍቅር፣ በትብብርና በአንድነት ሊሰብኩት ይገባል። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ „ እርስ በርሳችሁ ትዋደዱ ዘንድ
ትእዛዜ ይህች ናት። " (ዮሐ.፲፭፥ ፲፪) ሲል አስተምሮናል።

መርዓዊ ተበጀ